

Asia: VN/23602/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi nuorisolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunto valtakunnallisia nuorisoalan järjestöjä koskeviin esitysluonnoksiin (lain 17 ja 18 §; asetuksen 5 ja 6 §)

Kiitämme mahdollisuudesta lausua esityksestä. Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto arvostaa merkityksellisyyden ja vaikuttavuuden korostaminen nimenomaisesti nuorisotyön ja -toiminnan kannalta esitysluonnoksessa. Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto näkee myös tärkeänä, että valtionapukelpoisuuden kriteerit ovat mahdollisimman selkeitä. Esityksessä nousi kuitenkin erityisesti kaksi asiaa, joita haluamme kommentoida.

Esityksessä tuodaan esille, että jatkossa järjestön valtakunnallisuutta arvioitaessa tuldtisiin edellyttämään, että järjestöllä on toimintaa vähintään seitsemän maakunnan alueella, tai että järjestön toiminta tavoittaa kohderyhmänsä muutoin maanlaajuisesti. Tämä on huomattava nousu nykyiseen vaatimukseen kolmesta maakunnasta. Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto näkee tämän kohtuuttoman suurena muutoksena. Nuorten aktiivinen ja jatkuva osallistuminen nuorisojärjestöjen toimintaan on ollut laskusuunnassa, mikä haastaa monien järjestöjen paikallistason toimintaa tulevaisuudessa. Suomi kaupungistuu ja nuorten keskittyessä yhä enemmän vain harvempiin opiskelukaupunkeihin, ei nuorisojärjestöille jää jäsenpohjaa niin monelle paikkakunnalle ja toiminta supistuu automaattisesti.

Nykyinen nuorisolaki edellyttää yhdenvertaiset, tasa-arvoiset ja saavutettavat mahdollisuudet kaikille nuorille osallistua nuorisotoimintaan. Yhteiskunnassa, missä monikulttuurisuus ja monimuotoisuus kasvaa jatkuvasti, tämä on ensisijaista. Moni vähemmistö, uskonnollinen, etninen tai kielellinen, jäisi mahdollisesti vaille laajempaa nuorisotoimintaa tämän uudistuksen myötä, kun alueellista tavoitetta olisi vaikea saavuttaa. Uudistus tarkoittaisi, että nuorisola suuntaisi nykyistä enemmän resursseja monipaikkaisempaan toimintaan, sen sijaan, että sijoitettaisiin niihin nuoriin, jotka tällä hetkellä eivät osallistu nuorisotoimintaan tai/ja ovat jääneet sekä opiskelu- ja työelämän ulkopuolelle ja joiden syy ulkopuolisuuteen ei johdu suoraan maantieteellisistä haasteista. Tähän asti yhdenvertaisuutta ei ole tulkittu ensisijaisesti alueellisuuden silmin.

Esityksessä on tuotu esille uutena digitaalisten osallistumiskeinojen tunnistaminen, minkä tärkeyttä on vauhdittanut viime vuosien kehitys ja erityisesti COVID 19-pandemia. Joidenkin digitaalisten osallistumiskeinojen pulmana on, että toistuva osallistuminen ja oikean ikäryhmän osallistaminen on vaikeaa todistaa, vaikka kertaluontoinen osallistuminen on helppoa tilastoida. Ilmoittautuminen digitaaliseen tapahtumaan, missä ikä ja paikkakunta tulee ilmi, olisi ehdoton tapa seurata, onko osallistujia eri tai tietystä paikkakunnasta. Silloin joitain vapaamuotoisempia osallistumiskeinoja (kuten Instagram-live tai striimaukset) ei voisi kuitenkaan huomioida, vaikka ne nuorille olisi varteenotettavia areenoja osallistumiselle.

Toisena huomiona esityksessä on uusi ehto järjestön toiminnan ajankohtaisuudesta. Ajankohtaisuus on kovin epämääräinen ja suhteellinen asia määritellä, joten myös tässä ongelmana on asian tulkinnanvaraisuus. Millä tavalla ja kenen toimesta ajankohtaiset intressit nuorten keskuudessa mitattaisiin ja kuinka usein? Voiko ajankohtaisuus olla asia, jonka perusteella verrataan nuorisojärjestötoimintaa, kun järjestöjen syyt, kohderyhmät ja tavoitteet eroavat toinen toisistaan? Ajankohtaisuuden perässä menemisen kanssa on riski, että toiminnasta tulee lyhytnäköisempää, kun taas käytännössä nuorisojärjestöt tarvitsevat yhä pidemmälle johtavia tulevaisuudensuunnitelmia, jotta rahoitusta voidaan turvata yhä mittavempien hankkeiden myötä.

2. Lausunto valtakunnallisia nuorisoalan osaamiskeskuksia (OSKE) koskeviin esitysluonnoksiin (lain 19 §; asetuksen 7 ja 8 §)

-

3. Lausunto nuorisokeskuksia koskeviin esitysluonnoksiin (lain 20 §; asetuksen 9 ja 10 §)

-

4. Lausunto muita säännöksiä koskeviin esitysluonnoksiin (lain 23, 24, 26 ja 27 §; asetuksen 1 §)

Näemme muutoksen valtionapukelpoisuuden peruuttamisen mahdollistamisesta ilman vaatimusta kahdesta peräkkäisestä vuodesta sinänsä hyvänä, jotta järjestöt, jotka rikkovat tai joiden toiminta on selkeästi ristiriidassa nuorisolain säännösten kanssa, voidaan sulkea valtionavun ulkopuolelle nopeammin. Tiedostamme kuitenkin, että nuorisojärjestöillä on todella pienet voimavarat uusien rahoituslähteiden löytämiselle ja toiminnan ylläpitämiselle, jolloin valtionavustuskelpoisuuden menettäminen tarkoittaisi ainakin yhden haastavan vuoden ilman mitään hallinnollista rahoitusta ja henkilöstöä sekä toiminnan alasajoa. Tällä muutoksella ei edes kuuliaisimmilla nuorisojärjestöillä olisi aikaa hakea valtionavustuskelpoisuutta seuraavalle vuodelle. Yksittäisten ihmisten väärinkäytös voisi ajaa alas nuorisojärjestön toiminnan, jonka jälkeen iso osa asioista pitäisi aloittaa aivan alusta.

5. Lausunto Harrastamisen Suomen mallia koskeviin esitysluonnoksiin (lain 12 a ja 21 a §)

-

6. Lausunnonantajan yleiskommentit tai huomiot/ehdotukset koskien lain muita säännöksiä

-

Höglund Lena
Pohjola-Nordenin nuorisoliitto